

960901-1

Filosofování je věcí myšlení. Myšlením se nikdy nemůžeme přímo dotknout skutečnosti; k tomu potřebujeme tzv. smysly. Svým myšlením také nemůžeme přímo ovlivnit myšlení druhých lidí; k tomu zase potřebujeme své myšlenky zašifrovat do něčeho, co samo o sobě není myšlením, totiž do jazyka. To se prakticky děje jednak gesty a mimikou, jednak slovním „vyjádřením“ (hlasem nebo písmem). Aby takové zašifrování bylo funkční, musí být druzí lidé schopni je dešifrovat. Otázka způsobu šifrování a dešifrování není tedy principiálně jen záležitostí technickou, nýbrž má neoddisputovatelnou sociální, společenskou dimenzi. To má závažný důsledek: filosofování není a nesmí nikdy být jen soukromým, individuálním podnikem, ale musí také směřovat k nějakému způsobu sdělování. Takové sdělování představuje interpersonální aktivitu, tedy sociální interakci, ovšem zdaleka nemůže být na takovou interakci redukováno. Pohlazení nebo úsměv je jistě velmi důležitá forma interakce např. mezi matkou a dítětem, a nepochybně je také sdělením, neboť něco znamená (má význam, tj. důležitost). Filosofické sdělení však není na prvním místě zaměřeno na upevnění meziosobních vztahů, nýbrž je nesrovnatelně větší měrou a také s nesrovnatelně větší jemností a porozuměním pro detail soustředěno na to, co je sdělováno, resp. to, o čem je něco sdělováno. (Zde je na místě, když budeme bedlivě odlišovat tzv. obsah a formu sdělení na jedné straně a to, čeho se sdělení týká, na straně druhé.) Filosofické sdělení se vždycky musí také týkat nějakých „předmětných“ skutečností, ale na prvním místě představuje výzvu posluchači nebo čtenáři, aby se sám přidal ke sdělujícímu a pokusil se ony „předmětné“ (a jiné) skutečnosti „vidět“ stejným nebo podobným způsobem (a „vidět“ tu znamená: chápat, pochopit, porozumět, určitým způsobem dát do souvislostí atd.). Filosofie se liší od vědy (tj. filosofické sdělení se liší od sdělení vědeckého, ovšem jen ve smyslu zejména od dob pozitivismu převážně rozšířeném) právě tím, že zdůrazňuje svůj způsob přístupu, svou podobu vidění, svůj výklad a své pochopení - a zdůrazňuje je třeba také tím, že zkoumá a formuluje původně nezřetelné a ani dost neuvědoměné předpoklady právě tohoto svého způsobu přístupu (a předkládá je k diskusi, v níž také podrobuje své kritice jiné způsoby přístupu a zase jejich ať už přiznané nebo nepřiznané předpoklady, ovšem i vzdálenější důsledky, apod.).

(Písek, 960901-1.)